

Motion till riksdagen

1988/89:So229

av Ulla Pettersson m.fl. (s)

Kvinnors alkohol- och narkotikamissbruk

Kvinnors bruk och missbruk av alkohol ökar. I den grupp på mellan 50 000 och 100 000 som anses tunga missbrukare (uppskattat antal bl.a. i proposition 1987/88:147 Tvångsvård av vuxna missbrukare m.m.) ingår numera även kvinnor vilket med få undantag inte var fallet för några decennier sedan. Såväl i dryckesmönster som i missbrukets uppkomst, upptäcktsrisk, omfattning och konsekvenser skiljer sig kvinnorna från männen.

Även beträffande narkotikamissbruk finns skillnader mellan manligt och kvinnligt beteende främst genom den omfattande prostitutionen bland kvinnliga missbrukare. Man vet också att läkemedelsmissbruk är ett till stora delar kvinnligt problem.

En utvecklingstendens man kan se är att gränserna mellan olika missbruksgrupper luckras upp. Blandmissbruk med t.ex. alkohol och lugnande medel är en ganska vanlig missbruksform för kvinnor.

Många missbrukare har svåra upplevelser bakom sig. För kvinnor handlar det ofta om erfarenheter där könsidentiteten skadats eller hindrats att utvecklas i positiv riktning. Kvinnliga missbrukare utsätts mycket ofta för sexuellt förtryck och våld. För dessa kvinnor är det oerhört viktigt att det stöd och den behandling som samhället erbjuder ger möjlighet till bearbetning av denna problematik.

En annan aspekt på kvinnligt missbruk som ger skäl till särskilda insatser är att barn som föds av missbrukande mödrar löper risk att skadas redan på fosterstadiet. Uppgifterna varierar något men man brukar räkna med att omkring 300 barn varje år föds med skador eller missbildningar som kan relateras till missbruk hos modern. Cirka 100 av barnen har grava skador. Informationen om dessa risker till blivande mödrar, liksom till de män som samtidigt blir fäder, når ibland inte fram eller har dålig effekt.

Av ovanstående följer att stöd och vård till kvinnliga missbrukare och till kvinnor i riskzonen måste utformas delvis annorlunda än motsvarande metoder som utgår från mäns behov. I dag har man på många håll insett att kvinnor behöver fredade områden även inom missbruksvården för att inte hamna i samma förtryckta situation som de så ofta har erfarenhet av tidigare. Särskilda institutioner eller separata avdelningar för kvinnor och män förekommer ofta. Tyvärr framförs dock fortfarande jämställdhetsargument för att blanda män och kvinnor på institutioner utan möjligheter till särskilda insatser för kvinnor. Det finns mycken okunskap om det kvinnliga missbruket även bland professionella behandlare. Till problemet hör att ingen enhetlig utbildning för behandlingsassistenter inom missbruksvården finns. Utbildning ges vid ett antal folkhögskolor men behovet är större än så. Personal som redan finns på behandlingshem och andra in-

stitutioner liksom inom öppenvården behöver fortbildning och specialinriktad utbildning om kvinnors behov i en missbrukssituation.

De vårdresursplaner som enligt socialtjänstförordningen skall finnas i varje kommun tar sällan upp kvinnors speciella behov. I många kommuner har man ganska nyligen börjat arbeta fram sådana planer och kvalitet och ambitionsnivå varierar mycket. Det bör framledes klart framgå att åtgärder mot kvinnligt missbruk skall finnas med i de kommunala planerna.

Ett av de största problemen på området är förmodligen att den kunskapsgrund som krävs för att skapa ett system av adekvata åtgärder mot kvinnligt missbruk inte räcker till och i den mån den finns inte är samlad och systematiserad. Särskilda forskningsinsatser behövs på detta område.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en särskild information om kvinnligt missbruk till beslutsfattare och personal inom all missbruksvård.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en särskild utbildning av behandlingsassistenter där kunskap om kvinnligt missbruk skall ingå.
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av särskild planering för insatser mot kvinnligt missbruk i kommunernas vårdresursplaner,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av utökad forskning om kvinnligt missbruk.

Stockholm den 23 januari 1989

Ulla Pettersson (s)

Maj-Lis Lööv (s)

Margareta Winberg (s)